

فصل ۳ کشاورزی در ایران

درس ۵ عوامل مؤثر در کشاورزی

سؤالات امتحانی درس پنجم

پاسخ درست را انتخاب کنید.	
۱	کدام گروه عوامل طبیعی در کشاورزی هستند؟ الف. آب، خاک، خورشید ب. آب، خاک، مواد پ. خورشید، آب، آب‌وهوا ت. آب، خاک، آب‌وهوا
۲	کدام محصول، یک گیاه سردسیری است؟ الف. خرما ب. مرکبات پ. سیب‌زمینی ت. برنج
۳	کدام گروه جزء مواد کشاورزی هستند؟ الف. بذر، سم ب. بذر، آب پ. خاک، بذر ت. خاک، کود
۴	کدام یک از نواحی زیر برای کشاورزی مناسب هستند؟ الف. زمین‌های پرشیب ب. زمین‌های آهکی پ. زمین‌های سنگلاخی ت. جلگه‌های آبرفتی
۵	کدام یک از موارد زیر جزء مراحل کشاورزی نیست؟ الف. برداشت ب. بسته‌بندی پ. کاشت ت. داشت
درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.	
۶	در نواحی کم‌آب از طریق رودها، زمین‌ها آبیاری می‌شوند.
۷	با خرید و مصرف محصولات کشاورزان می‌توانیم از آن‌ها حمایت کنیم.
۸	سرمایه و آب از عوامل انسانی در کشاورزی محسوب می‌شود.
جمله‌های زیر را کامل کنید.	
۹	وجود محصولات کشاورزی گوناگون در کشور ایران به دلیل است.
۱۰	مراحل کشاورزی عبارت‌اند از: ، و
۱۱	چون ایران یک کشور آفتابی است میوه‌ها و سبزیجات آن و از بسیاری کشورهای دیگر است.
۱۲	وسایل مخصوص کشاورزی را برای ، آبیاری، و کندن علف‌های هرز به‌کار می‌بریم.
به سؤال‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۱۳	عوامل مؤثر در کشاورزی را نام ببرید.
۱۴	قسمت وسیع کشور ایران از نظر میزان بارندگی در چه منطقه‌ای قرار گرفته است؟
۱۵	مواد، در کشاورزی کدام‌اند؟
۱۶	متوسط بارندگی سالیانه‌ی ایران را با میانگین جهانی مقایسه کنید.
به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید.	
۱۷	در چه زمین‌هایی کشاورزی امکان‌پذیر و در چه زمین‌هایی امکان‌پذیر نمی‌باشد؟
۱۸	آب موردنیاز کشاورزی در ایران چگونه تأمین می‌شود؟
۱۹	سرمایه چه تأثیری می‌تواند در کشاورزی داشته باشد؟
۲۰	نمودار زیر را کامل کنید.
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">پ.</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">مواد</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">عوامل کشاورزی</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">آب</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">الف.</div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center; margin-top: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">ت.</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">عامل طبیعی</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">عوامل انسانی</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">ب.</div> </div>	

پاسخ

۱. عوامل طبیعی ۲. عوامل انسانی	۱۳	گزینه «ت»	۱
خشک و نیمه‌خشک	۱۴	گزینه «پ»	۲
به بذر، کود و سم «مواد» می‌گویند.	۱۵	گزینه «الف»	۳
متوسط بارندگی در ایران ۲۶۰ میلی‌متر در سال و میانگین بارندگی جهانی ۸۰۰ میلی‌متر می‌باشد.	۱۶	گزینه «ت»	۴
در دشت‌های هموار یا جلگه‌های آبرفتی و حاصلخیز، کشاورزی امکان‌پذیر می‌باشد و در زمین‌های پرشیب و سنگلاخی کوه‌های بلند و مرتفع کشور و خاک‌های آهکی و نمکی نواحی خشک، کشاورزی امکان‌پذیر نمی‌باشد.	۱۷	گزینه «ب»	۵
کشاورزان زمین‌های خود را با آب باران، رودها و در بعضی نواحی با آب‌های زیرزمینی که از راه کندن چاه یا قنات به مزارع هدایت می‌شوند، آبیاری می‌کنند.	۱۸	نادرست	۶
در کشاورزی باید پول داشته باشیم تا مواد و ابزار مورد نیازمان را بخریم. اگر سرمایه‌ی ما کم باشد می‌توانیم با دیگران شریک شویم یا وام بگیریم.	۱۹	درست	۷
الف. عامل طبیعی
پ. عامل انسانی	۲۰	نادرست	۸
ب. سرمایه
ت. خاک		تنوع آب‌وهوایی	۹
		کاشت، داشت و برداشت	۱۰
		خوش‌عطرتر - خوشمزه‌تر	۱۱
		شخم زدن - درو کردن	۱۲

درس محصولات کشاورزی، از تولید تا مصرف

سؤالات امتحانی درس ششم

پاسخ درست را انتخاب کنید.	
در کدام استان، برنج و گندم، هر دو کشت می‌شوند؟	۱
الف. کرمان ب. سمنان پ. سیستان و بلوچستان ت. خراسان رضوی	
کدام یک از گزینه‌های زیر بعد از گذشت یک یا چند سال محصول می‌دهند؟	۲
الف. گندم ب. پرتقال پ. گوجه‌فرنگی ت. جو	
درباره‌ی محصول برنج کدام گزینه درست است؟	۳
الف. در نواحی گرم و مرطوب کشت می‌شود. پ. در نواحی سرد و مرطوب کشت می‌شود.	
کدام یک از موارد زیر جزء محصولات جالیزی نیست؟	۴
الف. گندم ب. بادمجان پ. خیار ت. هندوانه	
پسته در چه استان‌هایی کشت می‌شود؟	۵
الف. کرمان - یزد - سمنان پ. فارس - سمنان - خراسان جنوبی ب. یزد - کرمان - فارس ت. خراسان جنوبی - فارس - یزد	

فصل اول ■ دوستان ما

انسان موجودی اجتماعی است، زیرا خداوند در فطرت انسان میل به محبت کردن و محبت دیدن و نیاز به برقراری ارتباط با دیگران را قرار داده است. بنابراین دوستی برای انسان، یک نیاز محسوب می‌شود.

انتخاب دوست از اهمیت بالایی برخوردار است، زیرا رفتار و اخلاق دوست در زندگی و آینده‌ی انسان تأثیر می‌گذارد.

■ دوست خوب ویژگی‌هایی دارد که باید به آن‌ها توجه کرد. مانند:

همدلی، نیکی، صداقت، ادب، عقل، خیرخواهی، یکرنگی، خوش اخلاقی، ایمان، نیکوکاری و ...

■ بزرگان دین نیز همواره ما را از دوستی با افراد بد، دروغگو، بخیل و سخن‌چین منع کرده‌اند. حضرت محمد (ص) در این رابطه فرموده‌اند:

«بدترین مردم کسانی هستند که میان مردم سخن‌چینی می‌کنند و بین دوستان جدایی می‌اندازند.»

■ از جمله مطالب مهم در یک رابطه‌ی دوستانه، حفظ دوستی است و برای حفاظت از دوستی باید به چند نکته توجه کرد:

۱. باید از دوستی‌های افراطی پرهیز کرد و برای رابطه‌ی دوستانه‌ی خود حد و مرزی در نظر گرفت.

۲. باید در مواقع لازم، قاطعانه و محترمانه، به درخواست نابجای دوستان، «نه» گفت.

۳. باید در غیاب دوستان به آن‌ها وفادار باشیم و به حقوق آن‌ها احترام بگذاریم.

۴. اگر خطایی از او سر زد، عذر او را شنیده، بپذیریم و ببخشیم.

۵. اشتباهات دوستان را در خلوت به آن‌ها تذکر دهیم.

۶. در مسائل و مشکلات با هم احساس همدردی و خیرخواهی داشته باشیم و به هم کمک کنیم.

۱

عوامل مؤثر در کشاورزی را می‌توان به دو دسته‌ی کلی «عوامل طبیعی» و «عوامل انسانی» دسته‌بندی کرد.

■ هریک از این عوامل نیز خود به بخش‌ها و دسته‌های کوچک‌تری تقسیم می‌شوند که عبارتند از:

■ عوامل طبیعی شامل: خاک، آب، هوا

■ عوامل انسانی شامل: نیروی کار، ابزار و وسایل، سرمایه، مواد و بذر

■ نکته: ایران به دلیل برخوردار بودن از آفتاب مناسب، میوه‌ها و سبزیجات خوش‌مزه‌تری نسبت به دنیا دارد.

■ دو فعالیت مهم در کشاورزی، عبارتند از:

الف. زراعت به معنی کشت و پرورش گیاهانی است که بعد از کشت دانه حداکثر تا یک سال محصول می‌دهند و شامل سه گروه می‌باشند:

۱. غلات (گندم، برنج، جو و ...)

۲. حبوبات (لوبیا، نخود، عدس و ...)

۳. محصولات جالیزی (خیار، گوجه‌فرنگی، بادمجان و ...)

ب. باغداری به معنی کشت و پرورش نهال درختان است که بعد از گذشت یک یا چند سال محصول می‌دهند. مانند درختان میوه.

در ایران، خوراک اصلی و روزانه‌ی مردم، گندم و جو است و بعد از غلات، حبوبات و محصولات جالیزی به عنوان مهم‌ترین منبع غذایی به شمار می‌آیند.

■ کشت گلخانه‌ای:

یکی از روش‌های نو در کشاورزی است که به کمک آن می‌توان هر محصول را در همه‌ی فصول و در هر منطقه‌ی آب و هوایی کشت کرد.

این روش در مقایسه با سایر روش‌های کشت موجب صرفه‌جویی در مصرف آب است.

۳

در جنوب و در استان خوزستان منابع گاز عسلویه، در استان بوشهر منابع گاز کنگان، در استان هرمزگان منابع گاز سرخون و در استان خراسان رضوی منابع گاز خانگیران سرخس، از مهم‌ترین منابع گازی ایران به شمار می‌آیند.

■ نکته: امروزه صادرات و واردات نفت و گاز، بزرگ‌ترین تجارت در جهان به حساب می‌آید.

■ انرژی‌های نو و قابل تجدید:

به آن دسته از منابعی که تمام نمی‌شوند و همیشه می‌توان از آن‌ها استفاده کرد، انرژی نو یا تجدیدپذیر می‌گویند. این نوع منابع انرژی علاوه بر به صرفه بودن، از آلودگی هوای نیز جلوگیری می‌کنند.

نیروگاه بادی منجیل یکی از نیروگاه‌های مهم ایران است.

■ انرژی هسته‌ای:

این نوع انرژی از شکافتن هسته‌ی اتم‌های بعضی از عناصر مانند اورانیوم به دست می‌آیند. این نوع از انواع انرژی قابل تجدید نیستند اما چون انرژی بسیار زیادی تولید می‌کنند، نسبت به انرژی‌های دیگر به صرفه‌تر هستند.

لازم به یادآوری است که زباله‌ها و تشعشعات ناشی از هسته‌ی اورانیوم بسیار خطرناک و آلوده‌کننده است و استفاده‌ی زیاد آن برای محیط زیست مناسب نیست.

به طور کلی با توجه به منابع محدود لازم است از منابع انرژی درست مصرف کنیم و اصلاح الگوی مصرف، ضروری است.

■ برجسب انرژی:

برجسب انرژی است که بر روی لوازم خانگی نصب می‌شود هفت رنگ دارد و هرچه فلش آن به سمت رنگ سبز پررنگ (A) نزدیک‌تر باشد، آن وسیله بهتر است یعنی انرژی کمتری مصرف می‌کند.

۵

۳. ترجمه‌ی آثار علمی از زبان‌های یونانی و فارسی به عربی

۴. تجارت و بازرگانی

۵. حمایت حاکمان و فرمانروایان دانشمندان

۶. آموختن فن کاغذسازی از چینی‌ها و ساخت و بازگشایی مغازه‌های کتابفروشی در شهرهایی مانند بغداد، نیشابور، بخارا و ...

■ مراکز علمی جهان اسلام:

مهم‌ترین مراکز علمی جهان اسلام در آن دوره را می‌توان به شرح زیر نام برد.

۱. دانشگاه و کتابخانه: دانشگاه جندی‌شاپور در اهواز از مهم‌ترین مراکز علمی آن دوره بود.

۲. نظامیه‌ها: مدارس شبانه‌روزی بودند که به دستور خواجه نظام‌الملک تأسیس شده بودند و مهم‌ترین آن‌ها در شهرهای نیشابور و بغداد قرار داشتند.

۳. رصدخانه‌هایی مانند رصدخانه‌ی بغداد، اصفهان‌وری، جهت تحقیق درباره‌ی ستارگان.

۴. بیمارستان: بیمارستان دانشگاه جندی‌شاپور نخستین بیمارستانی بود که از آن اطلاعاتی در دست است، همچنین بیمارستانی در بغداد که داروخانه داشت و توسط عضدالدوله دیلمی تأسیس شده بود یکی از مهم‌ترین بیمارستان‌های دوره‌ی اسلامی بود.

فصل ششم ■ سفری به اصفهان

اصفهان یکی از شهرهای بزرگ ایران است که مکان‌های تاریخی و دیدنی بسیار دارد و مورد توجه تمام مردم دنیاست. این شهر در کوهپایه‌های زاگرس واقع است و رود بزرگ زاینده‌رود از میان آن می‌گذرد. برای گشت و گذار در شهرهای بزرگ مانند اصفهان یک نوع نقشه‌ی خاص وجود دارد که به آن «نقشه‌ی گردشگری» می‌گویند و در این نقشه، مکان‌های دیدنی و آثار تاریخی، نشان داده می‌شود.

۷

سؤالات امتحانی درس: مطالعات اجتماعی		ساعت شروع: ۹ صبح	مدت امتحان: ۶۰ دقیقه
پایه ششم - منتخب [۴]		آزمون نوبت دوم (۱)	
حوزه‌های موضوعی	درصد توجه به اهداف	شماره سؤال	
نظام اجتماعی	۲۰٪	۱-۴-۸-۱۱-۲۱-۲۴	
فضا و مکان	۳۰٪	۲-۵-۶-۷-۱۲-۱۷-۱۸-۲۰-۲۵	
زمان، تداوم و تغییر	۱۵٪	۳-۱۰-۱۴-۱۹	
فرهنگ و هویت	۱۵٪	۱۵-۲۳-۲۷	
منابع و فعالیت‌های اقتصادی	۲۰٪	۴-۹-۱۳-۱۶-۲۲-۲۶	
ردیف	سؤالات		
الف	پاسخ درست را انتخاب کنید. ۱. چه کسی در نهاد ما انسان‌ها میل به محبت کردن و محبت دیدن را قرار داده است؟ الف. پدر و مادر ب. آموزگار پ. خداوند ت. طبیعت ۲. کدام شهر ایران دارای نیروگاه اتمی است؟ الف. خرمشهر ب. آبادان پ. یزد ت. بوشهر ۳. مسلمانان با استفاده از کدام وسیله «موقعیت» ستارگان را مطالعه می‌کردند؟ الف. قطب‌نما ب. اسطرلاب پ. قبله‌نما ت. تلسکوپ ۴. کدامیک از موارد زیر از شیوه‌های گذران اوقات فراغت محسوب نمی‌شود؟ الف. هنر و سرگرمی ب. مطالعه و مهارت‌آموزی پ. سیر و سفر ت. خواب و استراحت ۵. «قزوین، گرگان و کاسپین» نام کدام‌یک از دریاهای زیر است؟ الف. دریای خزر ب. دریای عمان پ. خلیج فارس ت. دریاچه ارومیه ۶. کدام دریا به «انبار نفت» جهان معروف است؟ الف. خلیج فارس ب. دریای عمان پ. دریای خزر ت. دریای مدیترانه		
ب	درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید. ۷. منابع گاز خانگی در استان خراسان جنوبی قرار دارد. ☐ درست ☐ نادرست ۸. صفویان مذهب شیعه را مذهب رسمی کشور اعلام کردند. ☐ درست ☐ نادرست ۹. انرژی هسته‌ای قابل تجدید است. ☐ درست ☐ نادرست ۱۰. به مدت زمانی از زندگی که در اختیار ماست «اوقات» می‌گویند. ☐ درست ☐ نادرست		
پ	جمله‌های زیر را کامل کنید. ۱۱. یکی از نکات مهم در تصمیم‌گیری استفاده از فکر و دیگران است. ۱۲. یکی از مهم‌ترین مراکز علمی مسلمانان دانشگاه بود. ۱۳. به تولید یک کالا به یک شکل و به تعداد زیاد می‌گویند. ۱۴. قوم پارس خلیج فارس را نامیدند.		
ت	هر یک از عبارتها و واژه‌های زیر را تعریف کنید. ۱۵. گنبد: ۱۶. خط تولید: ۱۷. دریا: ۱۸. خور:		

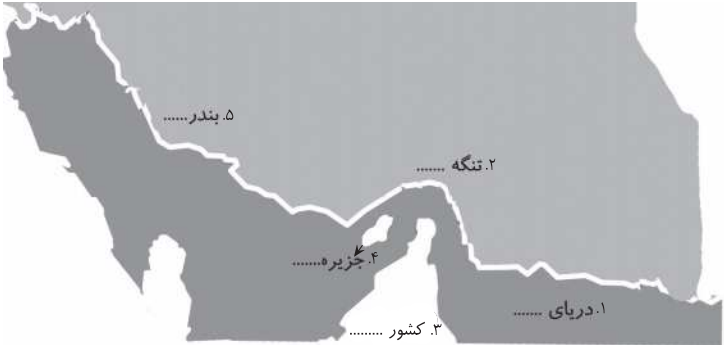
ردیف سؤالات

ث به سؤال‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱۹. در جدول زیر سوخت‌های فسیلی و انرژی خورشیدی را با هم مقایسه کنید.

سوخت فسیلی	انرژی خورشیدی	
		آلوده‌کننده است.
		پرهزینه است.
		قابل تجدید است.

۲۰. با توجه به نقشه پاسخ دهید.

۱. دریا
۲. تنگه
۳. کشور
۴. جزیره
۵. بندر

ج به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید.

۲۱. یک مثال بزنید که نشان دهد تصمیم‌گیری کار مهمی است؟

۲۲. اگر کشاورزی بخواهد در زمین خود گوجه‌فرنگی و کدو بکارد، اما خاک و آب‌وهوای منطقه‌ای که در آن زندگی می‌کند مناسب این محصولات نباشد، چه کاری می‌تواند انجام دهد تا به هدفش برسد؟ توضیح دهید.

۲۳. چه عواملی موجب گسترش علوم و فنون در دوره‌ی اسلامی شد؟ (ذکر ۴ مورد کافی است).

۲۴. در گذشته‌ی نه چندان دور مردم چگونه اوقات فراغت خود را می‌گذراندند؟

۲۵. پوشاک مردم ما در نواحی مختلف آب‌وهوایی از چه نظر با یک‌دیگر تفاوت دارند؟

۲۶. به نظر شما دریا چه نقشی در توسعه‌ی گردشگری در ایران دارد؟ توضیح دهید.

۲۷. جدول علت و معلول را کامل کنید.

(علت)

(معلول) شکوفایی و رونق هنر و معماری در دوره‌ی صفویه	برقراری امنیت در راه‌ها
	الف.
	ب.
	پ.

پاسخ تشریحی آزمون (۴)

۴ گزینه «ت»

۱ گزینه «پ»

۵ گزینه «الف»

۲ گزینه «ت»

۶ گزینه «الف»

۳ گزینه «ب»

۷ نادرست

۸ درست

۹ نادرست

۱۰ درست

۱۱ تجربه

۱۲ جندی شاپور

۱۳ تولید انبوه

۱۴ دریای پارس

۱۵ یکی از نشانه‌های معماری اسلامی است.

۱۶ به همه‌ی کسانی که در یک کارگاه مشغول به کار هستند و بخشی از کار تولید را انجام می‌دهند تا کالا به صورت نهایی آماده شود. به این همکاری «خط تولید» می‌گویند.

۱۷ دریاها گودال‌های پر از آبی هستند که به اقیانوس راه دارند.

۱۸ ساکنان محلی به بریدگی‌های عمیق کناره‌های خلیج فارس می‌گویند.

۱۹

سوخت فسیلی	انرژی خورشیدی	
✓ آلودگی دارد	آلودگی ندارد	آلوده کننده است.
✓ ارزان است	گران است	پرهزینه است.
ذخیره آن تمام می‌شود و غیرقابل تجدید است.	✓ تمام نمی‌شود و قابل تجدید است.	قابل تجدید است.

۲۰ ۱. دریای عمان ۲. تنگه هرمز

۳. کشور امارات ۴. جزیره قشم

۵. بندر بوشهر

۲۱ پدر و مادرم برای پر کردن اوقات فراغتم در تابستان از من خواستند یکی از این موارد پیشنهاد شده را انتخاب کنم: کلاس‌های ورزش، زبان، نقاشی

و موسیقی. با توجه به این که کدام یک می‌توانند هم سرگرمی باشند و هم آموزشی، با راهنمایی آن‌ها و بررسی هزینه‌ها و با در نظر گرفتن ساعات شروع و پایان کلاس‌ها بهترین را انتخاب را کردم و تصمیم گرفتم در کلاس ورزش و موسیقی ثبت‌نام کنم، زیرا به هر دو بسیار علاقمند هستم. (هر مثالی که موارد تصمیم‌گیری را رعایت کند، پذیرفته می‌شود.)

۲۲ این کشاورز می‌تواند با انتخاب کشت گلخانه‌ای محصول (گوجه‌فرنگی و کدو) خود را به دست آورد زیرا در این نوع کشت با ایجاد یک محیط مصنوعی خاک، آب‌وهوا، رطوبت و دما را طوری تنظیم می‌کند که هر نوع کشت از هر منطقه‌ی آب‌وهوایی را می‌توان به دست آورد. در این نوع کشت از آبیاری قطره‌ای استفاده شده، پس از نظر مصرف آب برای مناطق کم‌آب نیز به صرفه می‌باشد.

۲۳ ۱. تعالیم دین اسلام و دعوت به تفکر و کسب علم ۲. تجارت و بازرگانی و انتقال علوم و فنون علاوه بر انتقال کالا ۳. نیازهای جدید مسلمانان مانند تعیین جهت قبله و طلوع و غروب خورشید ۴. ترجمه‌ی علوم و فنون سرزمین‌های دیگر و استفاده از آن‌ها

۲۴ با شرکت در مراسم و جشن‌ها، شرکت در مراسم زورآزمایی و تیراندازی، مجالس نقالی و بازی‌های گروهی

۲۵ در کشور عزیز ما تنوع آب‌وهوایی وجود دارد. در بعضی مناطق آب‌وهوای گرم و خشک، در بعضی مناطق سرد، در مناطق دیگر گرم و مرطوب و در بعضی مناطق معتدل است و این باعث تنوع و تفاوت نوع پوشاک مردم در مناطق مختلف از نظر شکل، جنس و رنگ می‌گردد.

۲۶ همه‌ساله عده‌ی زیادی از مردم کشور برای گذراندن تعطیلات تابستان به سواحل شمالی ایران سفر می‌کنند. سواحل زیبای جنوبی ایران و جزایر قشم، کیش، بندرعباس و چابهار نیز برای گردشگری در فصل زمستان مناسب هستند و مسافران از دریاها، بناهای تاریخی و بازارهای این نواحی دیدن می‌کنند.

۲۷ الف. رونق تجارت و بازرگانی و کسب درآمد زیاد

ب. حمایت از هنرمندان و صنعتگران و دانشمندان در این دوره

پ. وجود یک حکومت قدرتمند و یکپارچه